

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Apdrošinātāju un pārapdrošinātāju iekšējo modeļu noteikumi" anotācija

Nosaukums	Apdrošinātāju un pārapdrošinātāju iekšējo modeļu noteikumi
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 40. panta sestā daļa un 128. pants
Mērķis un būtība	<p>Saskaņā ar Latvijas Bankas likuma pārejas noteikumu 3. punktu Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai izdotie ārējie normatīvie akti, vadlīnijas un ieteikumi piemērojami līdz dienai, kad stājas spēkā attiecīgie Latvijas Bankas ārējie normatīvie akti, vadlīnijas vai ieteikumi, bet ne ilgāk kā līdz 2024. gada 31. decembrim.</p> <p>Ņemot vērā minēto, Latvijas Banka ir izstrādājusi noteikumu projektu "Apdrošinātāju un pārapdrošinātāju iekšējo modeļu noteikumi" (turpmāk – noteikumu projekts), kas aizstās Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 22. decembra normatīvos noteikumus Nr. 249 "Apdrošinātāju un pārapdrošinātāju iekšējo modeļu normatīvie noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 249) un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2015. gada 7. janvāra ieteikumus Nr. 1 "Ieteikumi iekšējo modeļu pirms-pieteikuma procesā" (turpmāk – Ieteikumi Nr. 1).</p> <p>Noteikumu projekta prasības būs saistošas apdrošināšanas sabiedrībām un ārvalstu apdrošinātāju filiālēm (turpmāk – apdrošinātājs), kā arī pārapdrošināšanas sabiedrībām (turpmāk – pārapdrošinātājs).</p> <p>Saskaņā ar Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 40. panta sesto daļu, lai nodrošinātu dalībvalstīs vienotu, efektīvu un konstruktīvu uzraudzības praksi un vienveidīgu un konsekventu tieši piemērojamo Eiropas Savienības tiesību aktu piemērošanu, Latvijas Bankai ir tiesības noteikt apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomu regulējošās prasības, kas izriet no Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes (turpmāk – EAAPI) pieņemtajām pamatnostādnēm un ieteikumiem.</p> <p>Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 128. pants paredz Latvijas Bankai pienākumu noteikt prasības attiecībā uz iekšējo modeļu izmantošanas testu, statistiskās kvalitātes standartiem, kalibrēšanas standartiem, peļņas un zaudējumu attiecinājumu uz nozīmīgām komercdarbības struktūrvienībām, apstiprināšanas (validācijas) standartiem un dokumentēšanas standartiem.</p> <p>Noteikumu projekts nepieciešams, lai nodrošinātu finanšu tirgus dalībnieku vienotu izpratni par prasībām attiecībā uz iekšējo modeļu izmantošanu maksātspējas kapitāla prasības aprēķinā, tādējādi veicinot apdrošinājuma ņēmēju aizsardzību.</p> <p>Noteikumu projekts izstrādāts ar mērķi noteikt prasības apdrošinātāju un pārapdrošinātāju iekšējo modeļu izstrādē, validācijā un izmantošanā maksātspējas kapitāla prasības</p>

aprēķinā, tādējādi nodrošinot Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra direktīvā 2009/138/EK "Par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapsdrošināšanas jomā (Maksājspēja II)" (turpmāk – Direktīva 2009/138/EK) noteikto prasību ieviešanu Latvijas Republikas normatīvajos aktos (sk. Direktīvas 2009/138/EK pārņemšanas tabulu anotācijas pielikumā).

Noteikumu projekts aptver EAAPI pamatnostādņu EIOPA-CP-13/011 LV "Iekšējo modeļu pirmspieteikuma procesa Vadlīnijas" prasības, kas aktuālas Latvijas apdrošināšanas tirgum un kas noteikumu projekta izstrādes laikā ir ietvertas Ieteikumos Nr. 1. Minēto EAAPI pamatnostādņu prasības papildina Komisijas 2014. gada 10. oktobra deleģētās regulas (ES) 2015/35, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapsdrošināšanas jomā (Maksājspēja II) (turpmāk – Regula 2015/35) prasības iekšējo modeļu izmantošanā maksājspējas kapitāla prasības aprēķinā, kā arī nosaka prasības apdrošinātāja vai pārapsdrošinātāja daļībai pirmspieteikuma procesā.

Atbilstoši EAAPI 2014. gada 27. marta atzinumam EIOPA-BoS-14/035 "*EIOPA Opinion on the use of a Common Application Package for Internal Models*" noteikumu projektā noteiktas prasības iekšējā modeļa izmantošanas pieteikumam. Prasības papildina Komisijas 2015. gada 19. marta īstenošanas regulā (ES) 2015/460, ar ko nosaka īstenošanas tehniskos standartus attiecībā uz procedūru iekšējā modeļa apstiprināšanai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2009/138/EK (turpmāk – Regula 2015/460) noteiktās prasības iekšējā modeļa izmantošanas pieteikumam. Noteikumu projektā noteikts, ka iekšējā modeļa izmantošanas pieteikuma iesniedzējs apkopo normatīvo aktu prasības, kas attiecas uz iekšējiem modeļiem, un sniedz pašnovērtējumu iekšējā modeļa atbilstībai normatīvo aktu prasībām, norādot attiecīgās iesniegtās dokumentācijas sadaļas. Pašnovērtējuma veikšanai un pieteikuma iesniegšanai Latvijas Bankā pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs izmantot EAAPI izstrādātu interaktīvu pašnovērtējuma rīku "*EIOPA common application package for internal models – updated on April 2016*", kas pieejams EAAPI tīmekļvietnē¹.

Noteikumu projektā:

- ietvertas prasības iekšējā modeļa izmantošanas testam, lai nodrošinātu, ka iekšējais modelis tiek plaši izmantots un tam ir būtiska nozīme pārvaldības sistēmā;
- ietvertas prasības statistiskās kvalitātes standartiem, lai nodrošinātu, ka iekšējais modelis un īpaši tā pamatā esošās varbūtības sadalījuma prognozes aprēķins atbilst šo noteikumu projektā noteiktajiem kritērijiem un Regulas 2015/35 prasībām;

¹ https://www.eiopa.europa.eu/publications/eiopa-common-application-package-internal-models_en

	<ul style="list-style-type: none"> - noteikti iekšējā modeļa kalibrēšanas standarti, pieļaujot izmantot tuvinājumus, vienlaikus nodrošinot apdrošinājuma ņēmējiem Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas likuma prasībām atbilstošu aizsardzības līmeni; - ietvertas prasības kopējās peļņas vai zaudējumu attiecinājumam uz riska kategorijām un nozīmīgajām darījumdarbības vienībām; - noteikti iekšējā modeļa apstiprināšanas (validācijas) standarti, kas jāievēro apdrošinātājam vai pārāpdrošinātājam, regulāri veicot iekšējā modeļa validāciju, kurā tiek ietverta iekšējā modeļa aprēķinu rezultātu pārbaude, tā specifikācijas pastāvīgas atbilstības pārbaude un rezultātu salīdzināšana ar pieredzi; - noteikti dokumentēšanas standarti, kas apdrošinātājam vai pārāpdrošinātājam jāievēro, dokumentējot sava iekšējā modeļa koncepciju un darbības aspektus; - noteiktas papildu prasības, kas apdrošinātājam vai pārāpdrošinātājam jāievēro, maksāspējas kapitāla prasības aprēķinā izmantojot ārējo modeli vai savā iekšējā modelī izmantojot ārējos datus; - nosaka papildu prasības, kas jāievēro, iesniedzot pieteikumu par iekšējā modeļa izmantošanu maksāspējas kapitāla prasības aprēķināšanai atbilstoši Regulas 2015/460 prasībām; - noteiktas prasības, kas jāņem vērā, apstiprinot politiku iekšējā modeļa izmaiņu veikšanai; - noteiktas iekšējo modeļu pirmspieteikuma procesa prasības. <p>Noteikumu projekta prasības ir piemērojamas arī tādiem datiem un modeļiem, kas iegūti no trešās personas, kā arī grupu iekšējiem modeļiem.</p> <p>Salīdzinājumā ar Noteikumu Nr. 249 un Ieteikumu Nr. 1 prasībām noteikumu projektā veikti tehniski precizējumi, aktualizējot noteikumos izmantotās atsauces uz saistītajiem noteikumiem, precizējot atsauces uz Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem, kā arī izslēdzot aktualitāti zaudējušas prasības.</p> <p>Noteikumu projekts faktiski attieksies uz apdrošināšanas sabiedrībām, kuras darbojas Latvijas tirgū. Noteikumu projekta izstrādes laikā Latvijas finanšu tirgū darbību nav uzsākusi neviena pārāpdrošināšanas sabiedrība vai ārvalsts apdrošinātāja filiāle.</p>
<p>Leģitīmais mērķis</p>	<p>Noteikumu projekta leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību aizsardzība un sabiedrības labklājības nodrošināšana.</p> <p>Šo pamattiesību aizsardzību Latvijas Banka īsteno, nodrošinot finanšu tirgus un tā dalībnieku darbības uzraudzību, kurai ir vitāla nozīme finanšu sistēmas un ekonomiskajā attīstībā, iespējami pilnīgākajā veidā, lai veicinātu sabiedrības uzticēšanos finanšu tirgum un tā dalībniekiem un Latvijas Bankai kā konkrēto finanšu tirgus dalībnieku uzraugam, kas nodrošina to tiesisku un sabiedrības interesēm atbilstošu darbību.</p> <p>Indivīdam kā finanšu tirgus sistēmas daļai ir būtiski apzināties un saņemt to aizsardzības līmeni, kuru tam nodrošina finanšu tirgus</p>

	<p>un tā dalībnieku darbības uzraugs (Latvijas Banka), un attiecīgi Latvijas Banka finanšu tirgus un tā dalībnieku darbības uzrauga lomā ir atbildīga par tādu pasākumu veikšanu, kas aizsargā indivīda pamattiesības. Respektīvi, indivīds ir tiesīgs paļauties uz finanšu sistēmas taisnīgu uzraudzību, pretējā gadījumā indivīdam zūd uzticība finanšu sistēmai un motivācija būt šīs sistēmas dalībniekam.</p> <p>Nosakot finanšu tirgus dalībniekiem, kuri darbojas apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā, prasības un veicot to ievērošanas pārbaudes, Latvijas Banka nodrošina tai Latvijas Bankas likumā noteiktā pienākuma – veicināt apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu tirgus ilgtspējīgu attīstību un stabilitāti – izpildi.</p>
Samērīgums	<p>Noteikumi tiek izdoti, lai Latvijas Banka varētu veikt finanšu tirgus un tā dalībnieku darbības uzraudzību.</p> <p>Noteikumi papildina Apdrošināšanas un pārapirošināšanas likumā un Eiropas Savienības tieši piemērojamos tiesību aktos noteiktās prasības ar mērķi nodrošināt vienotu un precīzu regulējošo prasību piemērošanu, uzlabotu profesionālās prakses konsekvenci un sniegtu atbalstu apdrošināšanas sabiedrībām, izmantojot iekšējos modeļus maksātspējas kapitāla aprēķinā.</p> <p>Atbilstošākais veids, kā noteikt vienotas prasības iekšējo modeļu izmantošanā, ir izdot finanšu tirgus dalībniekiem saistošus normatīvos noteikumus, kas noteiktu vienotas prasības visiem finanšu tirgus dalībniekiem tādā veidā, kas atbilst to darbības apjomam un sarežģītībai. Noteikumu projekts ievieš Direktīvā 2009/138/EK noteiktās iekšējo modeļu prasības. Noteikumu projekts būtībā neievieš jaunas prasības, kas nebūtu paredzētas Regulā 2015/35, Regulā 2015/460 vai līdz šim spēkā esošajos Noteikumos Nr. 249 vai Ieteikumos Nr. 1, bet plašāk skaidro noteikto prasību piemērošanu.</p> <p>Noteikumu projekts kopumā un tajā ietvertās tiesību normas atbilst samērīguma principam, jo, pirmkārt, ar noteikumu projekta ieviešanu tiek sasniegts leģitīmais mērķis (citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība), otrkārt, nepastāv tādi alternatīvi līdzekļi, kas sasniegtu leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē. Treškārt, sabiedrības ieguvums būs lielāks par papildu slogu un resursu ieguldījumu (ņemot vērā jau esošās prasības), kas konkrētajam finanšu tirgus dalībniekam varētu rasties ar uzliktajiem pienākumiem, un tos atsver gaidāmie ilgtermiņa ieguvumi stabilāka finanšu sektora veidā.</p>
Spēkā stāšanās	<p>Noteikumi stāsies spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".</p>
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	<p>Normatīvā akta izdošana neietekmēs Latvijas Bankas budžeta ieņēmumus un izdevumus.</p>

Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Papildu administratīvais slogs un izmaksas nav paredzamas, jo noteikumu projekts neievieš jaunas prasības attiecībā uz iekšējo modeļu izmantošanu maksātspējas kapitāla prasības aprēķinā.
Saistītie dokumenti	Ar noteikumu projektu saistītie dokumenti: <ol style="list-style-type: none"> 1) Apdrošināšanas un pārapirošināšanas likums; 2) Noteikumi Nr. 249; 3) Ieteikumi Nr. 1; 4) Direktīva 2009/138/EK; 5) Regula 2015/35; 6) Regula 2015/460; 7) EAAPI 2013. gada 13. oktobra pamatnostādnes EIOPA-CP-13/011 LV "Iekšējo modeļu pirmspieteikuma procesa Vadlīnijas"; 8) EAAPI 2014. gada 27. marta atzinums EIOPA-BoS-14/035 "EIOPA Opinion on the use of a Common Application Package for Internal Models"; 9) EAAPI 2015. gada 2. februāra pamatnostādnes EIOPA-BoS-14/180 LV "Pamatnostādnes par iekšējo modeļu izmantošanu".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Noteikumu projektu nav nepieciešams saskaņot ar Eiropas Centrālo banku.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	<p>Noteikumu projekts 2024. gada 30. oktobrī tika publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļas "Tiesību akti" apakšsadaļā "Sabiedrības līdzdalība", aicinot iesniegt priekšlikumus līdz 2024. gada 13. novembrim.</p> <p>Vienlaikus par noteikumu projektu un notiekošo sabiedrības līdzdalību individuāli tika informēta Latvijas Apdrošinātāju asociācija un visi apdrošinātāji.</p> <p>Noteikumu projekts 2024. gada 26. novembrī tika izskatīts Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes sēdē. Komentāri netika saņemti.</p>
Saskaņošanas rezultāti	Sabiedrības līdzdalības rezultātā par noteikumu projektu netika saņemti iebildumi vai priekšlikumi.

Eiropas Savienības tiesību aktu pārņemšanas/ieviešanas tabula

Latvijas Bankas noteikumu projekta nosaukums: "Apdrošinātāju un pārapirošinātāju iekšējo modeļu noteikumi" (turpmāk – Noteikumu projekts)

Eiropas Savienības tiesību akta nosaukums: Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra direktīva 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā (Maksāspēja II) (turpmāk – Direktīva 2009/138/EK)

Eiropas Savienības tiesību akta pants, punkts vai apakšpunkts, kurā paredzētās prasības Latvijā jāizpilda <i>(Norāda pēc iespējas konkrētāku teksta vienību)</i>	Noteikumu projekta punkts vai apakšpunkts, kas izpilda A ailē minēto prasību <i>(Norāda pēc iespējas konkrētāku teksta vienību)</i>	Vai A ailē minētā prasība ar B ailē minēto Noteikumu projekta punktu vai apakšpunktu tiek izpildīta pilnībā vai daļēji? <i>(Ja daļēji, norāda, kur un kā ir vai tiks nodrošināta prasības pilnīga izpilde)</i>	Vai B ailē norādītais Noteikumu projekta punkts vai apakšpunkts paredz stingrākas prasības, nekā A ailē minētā prasība <i>(Ja paredz stingrākas prasības, norāda pamatojumu šādu stingrāku prasību nepieciešamībai)</i>	Vai A ailē minētā prasība ir jāizpilda obligāti? <i>(Ja Eiropas Savienības tiesību akts paredz izvēles iespēju, norāda, vai un kādēļ šī rīcības brīvība Latvijā ir vai nav jāizmanto)</i>	Vai A ailē minētais Eiropas Savienības tiesību akts paredz dalībvalsts paziņošanas pienākumu Eiropas Savienības institūcijām? <i>(Ja paredz, norāda, kas un kādā termiņā šo paziņošanas pienākumu izpildīs)</i>
A	B	C	D	E	F
Direktīvas 2009/138/EK 120. panta pirmā daļa	Noteikumu projekta 4. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	Direktīvas 2009/138/EK 309. panta 2. punkts paredz, ka dalībvalstis paziņo Eiropas
Direktīvas 2009/138/EK 120. panta otrā daļa	Noteikumu projekta 5. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	

Direktīvas 2009/138/EK 120. panta trešā daļa	Noteikumu projekta 6. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	Komisijai par šīs direktīvas prasību pārņemšanu. Minēto paziņošanas pienākumu izpildīs Finanšu ministrija, sniedzot paziņojumu Eiropas Komisijai pēc projekta apstiprināšanas Latvijas Bankas padomē.
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 1. punkts	Noteikumu projekta 7. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 2. punkts	Noteikumu projekta 8. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 3. punkts	Noteikumu projekta 17. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 4. punkts	Noteikumu projekta 18. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 5. punkts	Noteikumu projekta 19. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 6. punkts	Noteikumu projekta 20. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 7. punkts	Noteikumu projekta 21. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 8. punkts	Noteikumu projekta 22. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 121. panta 9. punkts	Noteikumu projekta 23. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 122. panta 1. punkts	Noteikumu projekta 24. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 122. panta 2. punkts	Noteikumu projekta 25. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 122. panta 3. punkts	Noteikumu projekta 26. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 123. panta pirmā daļa	Noteikumu projekta 29. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 123. panta otrā daļa	Noteikumu projekta 30. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	

Direktīvas 2009/138/EK 124. panta pirmā daļa	Noteikumu projekta 31. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 124. panta otrā daļa	Noteikumu projekta 32. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 124. panta trešā daļa	Noteikumu projekta 33. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 124. panta ceturtdā daļa	Noteikumu projekta 34. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 125. panta pirmā daļa	Noteikumu projekta 46. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 125. panta otrā daļa	Noteikumu projekta 47. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 125. panta trešā daļa	Noteikumu projekta 48. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 125. panta ceturtdā daļa	Noteikumu projekta 49. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2009/138/EK 125. panta piektā daļa	Noteikumu projekta 50. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	